

ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๑

๑. ตตถ ยตฺร ทีติ โย ฯ กุสิ นาม อายามโต จ วิตถารโต จ อนฺวาทา-
 ทิทฺธิปญฺญํ ฯ อพฺพมกุสีติ อนฺตรนฺตฺรา รสฺสปญฺญํ ฯ มนฺทลนฺติ เอเกกสมฺมี ชนฺเต
 มหามณฺทลํ ฯ อพฺพมณฺทลนฺติ ชุทฺทกมณฺทลํ ฯ วิวญฺญนฺติ มนฺทลนฺจ อพฺพมณ-
 ทลนฺจ เอกโต กตฺวา ลีฬพิตํ มชฺฌิมชนฺทํ ฯ อนฺุวิวญฺญนฺติ ปณฺจชนฺทิกจิวเร
 วิวญฺญสฺส เอกปสฺสโต เอกํ เอกปสฺสโต เอกนฺติ ชนฺททวํ สตฺตชนฺทิกจิวเร
 วิวญฺญสฺส ทวีสุ ปสฺเสสุ เทว เทวติ ชนฺทจตฺกํ ฯ คีเวยฺยกนฺติ คีวาเวจฺจนฺจฺจาเน
 ทฬฺทีกฺรณฺตถํ อณฺณสฺตฺตลฺลีฬพิตํ อากนฺตฺกปญฺญํ ฯ ชงฺฆเยยฺยกนฺติ ชงฺฆปาปฺณนฺจ-
 จาเน ตเถว ลฺลีฬพิตํ ปญฺญํ ฯ คีวฺจฺจาเน ชงฺฆจฺจาเน จ จปีตปญฺญนฺติปี วทนฺติ ฯ
 พาหนฺตนฺติ อนฺุวิวญฺญานํ พหิ เอเกกํ ชนฺทํ ฯ

มหาอญฺจกถายนฺตุ สมปฺปมาณํ จิวฺรํ ปารุปนฺเตน ลฺหริตฺวา พาหาย อุปริ
 จปีตา อุโภา อนฺตา พหิมฺขา ติจฺจนฺติ เตสเมตํ นามนฺติ วุตฺตํ ฯ

เอวํ กุสิอาทิวเสน นววิธํ จิวฺรํ ทสฺเสตฺวา อิทานิ สพฺพเมตํ จินฺทิตพฺพนฺติ
 ทสฺเสตฺมาห จินฺนกถฺจาตฺยาที ฯ ตตถ จินฺนกถฺจาติ กุสิอาทิปฺปกาเรน จินฺทิต-
 จิวฺรนฺจ นาม ฯ ปจฺจตฺถิกานนฺติ สาสนปจฺจตฺถิกานํ โจรานํ ฯ อนฺนิจฺจมาทนฺติ
 อกตฺาภิชฺฌํ อโลภนียนฺตฺยตฺถิโธ ฯ ตสฺมา ตีณฺปิ จิวฺรานิ จินฺทิตพฺพานิ ฯ ยถิ ตีสุ
 จิวฺเรสุ จินฺทียมาเนสุ วตฺถํ นปฺปโหติ เทว จินฺทิตพฺพานิ ฯ ทวีสุปิ จินฺทียมาเนสุ
 นปฺปโหติ เอกํ เอกสมฺมีปิ จินฺทียมาเน นปฺปโหติ อนฺวาทิกํ อโรเปตพฺพํ ฯ **(มจฺจลตฺถ**
ทีปนียา ปจโม ภาโค/ข้อ ๑๓๑)

๒. สขุฌายนหฺตฺติ ตํ ทิฏฺฐิตีปํกํ คนฺถํ อุคฺคเหตุวา ปจฺนฺติ ฯ วิมฺสนฺตฺติ ตสฺส
 อตฺถํ วิจาเรนฺติ ฯ เตสฺสนฺตฺติอาทึ วิมฺสนาการทสฺสนํ ฯ ตสฺมี อารมฺมณฺเต ยถาปริกฺปิต-
 กมฺมผลาภาวทีปเก กโรโต น กรียตี ปาปนฺติ อาทินยปฺวตฺตตาย ลหฺฐิยา อารมฺมณฺ
 มิจฺจาสตฺติ มิจฺจาวิตฺถุเกน สมฺมา นียมานา มิจฺจาวายามุปฺตถมฺภิตา อตฺสภาวํ
 ตํสภานฺติ คณฺหนฺตฺติ มิจฺจาสตฺติ ลหฺฐนามา ตํลหฺฐิสหคฺตา ตณฺหา ฯ จิตฺตํ เอก
 คฺคนฺติ ยถาวุตฺตวิตกฺกาทีปจฺยลาเภน ตสฺมี อารมฺมณฺ อวตฺถิตฺตตาย อเนกคฺคตํ
 ปหาย เอกคฺโค อปฺปิโต วีย จิตฺตสีเสน วุตฺโต มิจฺจาสมาชิ ฯ ชวนานฺติ อเนกขตฺตํ
 เตนากาเรน ปุพฺพภาคิเยสุ ชวนวาเรสุ ปวตฺเตสุ สพฺพจฺฉิเม ชวนวาเร สตฺตชวนานิ
 ชวนฺติ ฯ ปจฺเม ชวนเ สเทกิจฺฉา โหนฺติ ตถา หุติยาทีสุติ ฐมฺมสภาวทสฺสนมตฺตเมตํ ฯ
 น ปน ตสฺมี ชเณ เตสํ สเทกิจฺฉภาวาปาหนํ เกนจิ สกฺกา กาทํ ฯ ตตฺถาติ เตสฺ ตีสุ
 มิจฺฉาทสฺสนेषุ ฯ เอกํ ทสฺสนนฺติ ยสฺส เอกสฺมีเยว อภินิเวโส อาเสวนา จ ปวตฺตา
 โส เอกํเยว ทสฺสนํ โอกฺกมตี ยสฺส ปน ทวีสุ ตีสุปิ วา อภินิเวสาเสวนา ปวตฺตา
 โส เทว ตีณฺปิ โอกฺกมตี ฯ เอเตน ยา ปุพฺเพ อุภยปฺปฏิพาหกตามฺเชน ทีปิตา อตฺถ
 สิหฺธา สพฺพทิฏฺฐิกิตา สา ปุพฺพภาคิยา มิจฺจตฺตนิยาโมกฺกนฺติยา ปน ยถาสกํ ปจฺยํ
 สมฺภูทาคมสิหฺธิโต ภินฺนารมฺณานํ วีย วิเสสาธิคมานํ เอกชฺฉํ อนุปฺปตฺติยา อสงฺกิณฺณา
 เอวาติ ทสฺเสตี ฯ เอกสฺมี โอกฺกนฺเตปิตีอาทินา ติสฺสนนฺมปิ ทิฏฺฐินํ สมานพลตํ สมา-
 นผลตฺถจ ทสฺเสตี ฯ ตสฺมา ติสฺโสปี ติสฺโสปี เจตา เอกสฺส อุปฺปนฺนา อพฺโพกิณฺ-
 ณาเอว ฯ เอกาย วิปาเก ทินฺเน อิตฺรา อนุพลปฺปทายิกา โหนฺติ ฯ วฏฺฏชาณฺฏ นามาติ
 อิทํ วจัน เนยฺยตฺถํ น นีตตฺถนฺติ ตํ วิวริตฺวา ทสฺเสตฺถํ กิมฺปนเสาติอาทึ วุตฺตํ ฯ
 (มจฺจลตฺถทีปนิยา ปจฺโม ภาโค/ข้อ ๒๓๔)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

๑. บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า ยตฺร หิ คือ โย (พระอนนทโธ) ฯ แผ่นผ้ายาว มีอนุวาทเป็นต้น ทั้งด้านยาว ทั้งด้านกว้าง ชื่อกุลี ฯ แผ่นผ้าสั้นในระหว่าง ฯ ชื่ออัทธมกุลี ฯ มณฑลใหญ่ในแต่ละชั้นชื่อ ว่ามณฑล ฯ มณฑลเล็ก ชื่อว่าอัทธมมณฑล ฯ ชั้นกึ่งกลาง ที่ภิกษุเย็บมณฑลและอัทธมมณฑลเข้าด้วยกัน ชื่อว่า วิวัฏฏะ ฯ ชั้นทั้งสอง คือ ข้างหนึ่ง หนึ่งชั้น (อีก) ข้างหนึ่ง หนึ่งชั้น ของวิวัฏฏะ ในจีวรห้าชั้น (หรือ) ชั้นทั้งสี่ คือ ในสองข้าง ข้างละสองชั้น ของวิวัฏฏะ ในจีวรเจ็ดชั้น ชื่อว่า อนุวิวัฏฏะ ฯ แผ่นผ้า ตามที่ภิกษุเย็บด้วยด้ายอื่น เพื่อทำให้มันคงในที่ที่พันคอ ชื่อว่า คีเวยยกะ ฯ แผ่นผ้าที่ ภิกษุเย็บติดกันเหมือนอย่างนั้นนั่นแหละ ในที่ที่ปกแข็ง ชื่อว่าชังเหมยยกะ ฯ อาจารย์บาง พวกกล่าวว่า แผ่นผ้าอันอยู่ตรงที่คอ ชื่อว่า คีเวยยกะ และที่แข็ง ชื่อว่าชังเหมยยกะ ดังนี้ ก็มี ฯ ชั้นแต่ละชั้น ข้างนอกแห่งอนุวิวัฏฏะ ชื่อว่าพาหันทะ ฯ

ส่วนในมหาอรรคกถา พระอรรคกถาจารย์กล่าวไว้ว่า คำว่า พาหันทะ นี้ เป็น ชื่อของชายทั้งสองที่ภิกษุผู้ห่มจีวรอันได้ขนาดพอดี ม้วนเข้ามาพาดไว้บนแขน (จะตั้ง) มีหน้าอยู่ภายนอก ฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้า ครั้นทรงแสดงจีวร ๔ ชนิด ด้วยสามารถกุลีเป็นต้นอย่าง นี้แล้ว บัดนี้ เพื่อจะทรงแสดงว่า จีวรนั้นทั้งหมด ภิกษุต้องตัด ดังนี้ จึงตรัสว่า จินนภยจ เป็นต้น ฯ ในคำว่า จินนภยจ เป็นต้นนั้น บทว่า จินนภยจ ความว่า และจักชื่อว่า จีวร อันภิกษุตัดแล้ว โดยประการมีกุลีเป็นต้น ฯ บทว่า ปจฺจตฺติกาณํ แปลว่า อันพวกโจร ผู้เป็นข้าศึกต่อพระศาสนา ฯ บทว่า อนภิชฺฐมาคตํ แปลว่า เป็นของที่พวกโจรไม่ทำความ พังเล็ง อธิบายว่า ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความโลภ (ของพวกโจร) ฯ เพราะฉะนั้น จีวรทั้งสามผืน ภิกษุต้องตัด ฯ ฝ่า เมื่อจีวรสามผืน อันภิกษุตัดต่ออยู่ ฝ่าไม่พอ ภิกษุควรตัดสองผืน ฯ

แม่เมื่อตัดสองผืน ผ่าก็ไม่พอ ควรตัดผืนหนึ่ง แม่เมื่อตัดผืนหนึ่ง ผ่าก็ยังไม่พอ ควรเสริมผ้าเพลาะ ๆ

๒. บทว่า สขุฌายนฺติ คือ เล่าเรียนคัมภีร์ที่แสดงทิวฎฐิ (ของเจ้าลัทธิติ) นั้นแล้ว สวดอยู่ ๆ บทว่า วิมฺสนฺติ คือ พิจารณาความของคัมภีร์นั้น ๆ คำว่า เตลฺ เป็นต้น เป็นคำแสดงอาการพิจารณา ๆ สองบทว่า ตสฺมี อารมฺมเณ ความว่า ในอารมณฺ์แห่งลัทธิติที่แพร่ไปโดยนัยมีอาทิว่า บาปของผู้กระทำ ย่อมไม่เป็นอันกระทำ อันแสดงถึงความไม่มีแห่งกรรมและผลกรรมตามที่เจ้าลัทธิติกำหนดไว้ ๆ บทว่า มิจฺฉาสติ ได้แก่ ตัณหาที่สทรคตด้วยลัทธิตินั้น ที่มีจฉาวิตกชักนำไปอย่างง่ายดาย อันมิจฉาวายามะสนับสนุนแล้ว ยึดสิ่งที่มีใช้สภาวะนั้นว่าเป็นสภาวะนั้น ซึ่งได้ชื่อว่า มิจฉาสติ ฯ

สองบทว่า จิตฺตํ เอกคฺคํ ความว่า มิจฉาสมาธิ อันพระอรรถกถาจารย์กล่าวด้วยศัพท์รวบยอดว่า จิต ีชื่อว่ามิมารมณฺ์เป็นหนึ่งใน คลัยกับแนวแน่ เพราะละความมิมารมณฺ์มากได้ เหตุที่จิตหยั่งลงในอารมณฺ์นั้น เพราะได้ปัจจัยมีวิตกเป็นต้นตามที่กล่าวแล้ว ๆ บทว่า ชวนานิ ความว่า เมื่อชวนวาระอันเกิดในส่วนเบื้องต้น เป็นไปโดยอาการนั้นมากครั้ง ในชวนวาระสุดท้ายวาระทั้งปวง ชวนจิต ๗ ดวงย่อมแล่นไป ๆ คำว่า ปจฺเม ชวนเ สเดกิจฺฉา โหนฺติ ตถา พุติยาทีสุ ดังนี้ นั้น เป็นเพียงแสดงสภาวะแห่งธรรม ฯ แต่ในขณะนั้น ใคร ๆ ก็ไม่อาจทำคนเหล่านั้นให้ถึงภาวะที่พอจะแก้ไขได้ ฯ บทว่า ตตฺถ ได้แก่ บรรดาความเห็นผิด ๓ ประการนั้น ๆ สองบทว่า เอกํ ทสฺสนํ ความว่า ความยึดมั่นและความเสพคุ่น ในทสฺสนะเดี่ยวนั้นเป็นไปแก่ผู้ใด ผู้นั้นชื่อว่า หยั่งลงสู่ทสฺสนะหนึ่งเท่านั้น ส่วนความยึดมั่นและความเสพคุ่นในสองทสฺสนะหรือแม้สามทสฺสนะเป็นไปแก่ผู้ใด ผู้นั้น ชื่อว่า หยั่งลงสู่สองทสฺสนะ(หรือ) แม้สามทสฺสนะ ฯ ด้วยสองบทว่า เอกํ ทสฺสนํ นั้น พระอรรถกถาจารย์แสดงว่า ความที่บุคคลมีทิวฎฐิครบทุกอย่าง อันท่านแสดงแล้วในก่อน โดยมุขคือความเป็นทิวฎฐิห้ามกรรมและวิบากทั้งสอง มีอรรถสำเร็จแล้ว เป็นส่วนเบื้องต้น แต่เมื่อมีการหยั่งลงสู่ความเห็นผิด ทิวฎฐิ ๓ อย่างนั้น ไม่ปะปนกันเลย เพราะไม่เกิดร่วมกัน เหตุสำเร็จได้ด้วยการมาปรากฏตามปัจจัยของตน ดุจการบรรลุคุณวิเศษที่มีอรรถต่างกัน ไม่เกิดร่วมกันได้ ฉะนั้น ฯ ด้วยคำว่า เอกสฺมี โเอกุณฺเตปิ เป็นต้น พระอรรถกถาจารย์แสดงว่าทิวฎฐิแม้ทั้ง ๓ ประการมีกำลังเสมอกัน และมีผลเสมอกัน ฯ ก็เพราะฉะนั้น ทิวฎฐิแม้ทั้ง ๓ นี้ เกิดแก่ผู้หนึ่งแล้ว ไม่ปะปนกันเลย ฯ

เมื่อทิจฺจอย่างหนึ่งให้ผลแล้ว ทิจฺจอีก ๒ อย่างนอกนี้ย่อมเป็นตัวให้กำลังหนุน ๆ คำว่า
วฏฺฐาณ นาม นี้ มีเนื้อความที่ต้องชี้แจง มิใช่มีเนื้อความที่ชี้แจงเสร็จแล้ว เหตุนั้น เพื่อ
จะเผยแสดงคำนั้น พระอรรถกถาจารย์จึงกล่าวว่า กัมปเนส เป็นต้น ๆ

พระราชศิริธรรมเมธี ติสฺสโร วัดเบญจมบพิตร...เฉลย.

สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.